

Vastaus kirjalliseen kysymykseen liikennevakuutusmaksun määräytymisen kohtuullisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Matias Marttinen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 394/2020 vp:

Miten kansalaisen oikeusvarmuus ja luottamuksensuojaperiaate toteutuvat määrättäessä liikennevakuutuslain 27 §:n mukaista maksua ja

onko esille tulleen soveltamiskäytännön ja lainsäädännön perusteella perusteltua muuttaa vakuutusmaksujen määräytymisperusteita?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Liikennevakuutuslain (2016/460) 27 §:ssä säädetään vakuutusmaksua vastaavasta maksusta ja 28 §:ssä laiminlyöntimaksusta. Uuden liikennevakuutuslain myötä vakuuttamattomuuden seurauksia on lievennetty. Uuden lain mukaan vakuuttamattomuuden seurauksena maksettavaksi tulevat maksut, vakuutusmaksua vastaava maksu ja laiminlyöntimaksu yhteensä (jatkossa *vakuuttamattomuusmaksu*), on korkeintaan nelinkertainen vastaavaan vastaavan ajoneuvon vakuutusriskiin verrattuna, kun aiemmin vastaava maksu saattoi olla jopa kymmenkertainen.

Lähtökohtaisesti vakuuttamattomuusmaksun tulee odotusarvomielessä olla huomattavasti korkeampi kuin vastaavan liikennevakuutusmaksun. Liian alhainen vakuuttamattomuusmaksu saattaisi houkutella ajoneuvojen omistajia tai haltijoita jättämään tahallaan ajoneuvonsa vakuuttamatta. Toisaalta vakuuttamattomuus voi perustua vaikkapa tietämättömyyteen tai ymmärtämättömyyteen, minkä takia liikennevakuutuslain 28 §:ssä onkin säädetty, että laiminlyöntimaksun korotuskerrointa määrättäessä otetaan huomioon laiminlyöntiajan pituus, laiminlyönnin tahallisuus ja toistuvuus sekä se, onko ajoneuvoa käytetty liikenteessä.

Liikennevakuutuskeskukselta saadun tiedon mukaan vakuuttamattomuustapauksia on vuosittain noin 40 000 kappaletta. Vakuuttamattomilla ajoneuvoilla myös aiheutetaan satoja liikennevahinkoja, joista maksetaan henkilö- ja esinevahinkoja. Vuonna 2019 näitä korvauksia maksettiin 4,3 miljoonaa euroa. Saadun tiedon mukaan vakuuttamattomuusmaksuilla rahoitetaan tällä hetkellä juuri ja juuri näiden vahinkojen korvausmeno.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 394/2020 vp

Liikennevakuutuskeskus tekee vuosittain riskitutkimuksen, josta selviää viideltä viimeiseltä vuodelta ajoneuvoluokittain muun muassa vakuutuskanta (vakuutusvuosina), omaisuus- ja henkilövahinkojen lukumäärät ja arviot lopullisesti maksettavista korvauksista. Kun verrataan yksityiskäyttöisiä henkilöautoja ja moottoripyöriä, ovat näiden ajoneuvoluokkien vahinkofrekvenssit (vahinkojen lukumäärä jaettuna vakuutuskannalla vakuutusvuosina) samaa tasoa. Yksityiskäyttöisten henkilöautojen kohdalla henkilövahinkojen osuus kaikista vahingoista on noin 15 prosenttia. Moottoripyörien kohdalla tämä luku on yli 80 prosenttia, mikä johtuu siitä, että onnettomuuden aiheuttaneen moottoripyörän kyydissä olleet loukkaantuvat hyvin herkästi silloin, kun moottoripyörä on osallisena onnettomuudessa. Yksityiskäyttöisten henkilöautojen kohdalla keskimääräinen henkilövahinko on noin kolminkertainen omaisuusvahinkoon verrattuna. Moottoripyörien kohdalla puolestaan keskimääräinen henkilövahinko on omaisuusvahinkoon verrattuna lähes seitsemänkertainen. Tästä voidaan päätellä, että moottoripyörien vakuutusmaksut ovat yleensä huomattavasti korkeammat kuin yksityiskäyttöisten henkilöautojen. Sama pätee myös vakuuttamattomuusmaksuihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön Liikennevakuutuskeskukselta saaman tiedon mukaan Liikennevakuutuskeskus on äskettäin tehnyt edellä mainittua riskitutkimusta tarkemman riskitutkimuksen moottoripyöriin liittyen. Tässä tutkimuksessa moottoripyörät on jaettu viiteen ryhmään, joita on tarkasteltu erikseen. Aineistona on käytetty sekä vakuutusyhtiöiltä että Traficomilta saatua aineistoa. Moottoripyörien vakuuttamattomuusmaksut on laskettu tämän tutkimuksen perusteella. Tällaisen riskitutkimuksen tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia vakuutusyhtiöiden käyttämien hinnoittelumallien antamiin tuloksiin, koska vakuutusyhtiöt käyttävät hinnoittelussaan sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan muun muassa ajoneuvon merkkiä ja mallia sekä vakuutusnottajaan liittyviä tietoja, jotka saatavat olla yhteydessä vakuutettavaan kohteeseen tai liittyä asiakkuuteen kyseisessä vakuutusyhtiössä. Täten Liikennevakuutuskeskuksen moottoripyöriille määrittämien vakuuttamattomuusmaksujen vertaaminen siihen, mitä niiden voisi olettaa olevan vakuutusyhtiöiden vakuutusmaksujen perusteella, ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Tämä edellä lausuttu pätee myös muihin ajoneuvojen kuin moottoripyörien kohdalla.

Liikennevakuutuslaissa vakuutusmaksujen kohdalla periaatteena on vaatimus vakuutuksenottajien yhdenvertaisesta kohtelusta. Tämä pätee myös vakuuttamattomuusmaksujen kohdalla. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä ei ole valvoa sitä, että noudattaako Liikennevakuutuskeskus liikennevakuutuslain 27 §: mukaista vakuutusmaksua vastaavaa maksua ja 28 §:n mukaista laiminlyöntimaksua määritessään sitä, mitä liikennevakuutuslaissa on asiasta säädetty. Finanssivalvonta valvoo Liikennevakuutuskeskuksen toimintaa, ja on Finanssivalvonnan asia puuttua, jos sen näkemyksen mukaan Liikennevakuutuskeskuksen toiminta ei ole lain mukaista.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei näe voimassaolevassa laissa sellaisia ongelmia tai puutteita, jotka vaatisivat ainakaan tässä vaiheessa lain sisällön uudelleen harkintaa. Ministeriö kuitenkin seuraa tilannetta.

Helsingissä 27.5.2020

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen